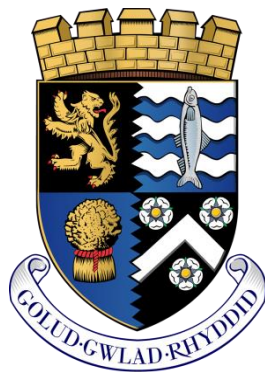

Cod Ymarfer

Archwiliadau Diogelwch ar Ffyrdd
Sirol a'r Ymateb

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Cod Ymarfer

Archwiliadau Diogelwch ar Ffyrdd Sirol a'r Ymateb

2021

Rhagair

Rhan bwysicaf cynnal a chadw priffyrdd yw sefydlu system effeithiol i archwilio, asesu a chofnodi. Diffinnir nodweddion y system hon, a fydd yn cynnwys pa mor aml y cynhelir archwiliadau, eitemau i'w cofnodi a natur yr ymateb, ar ôl asesu eu risgiau cymharol.

Cynnwys

- 1 [Cyflwyniad](#)
  - Deddfwriaeth
  - Bwriad y ddogfen hon
- 2 [Statws y Cod](#)
  - Adolygu
- 3 [Amcanion](#)
- 4 [Hyfforddiant a Datblygu](#)
- 5 [Rheoli Risg](#)
- 6 [Diogelwch y Rhwydwaith – Archwiliadau Diogelwch](#)
- 7 [Archwiliadau Ad-hoc](#)
- 8 [Hierarchaeth y Priffyrdd](#)
  - Hierarchaeth Priffyrdd (Cerbyttfordd)
  - Hierarchaeth Priffyrdd (Troedfordd)
  - Hierarchaeth Priffyrdd (Llwybr beiciau)
- 9 [Y System Archwilio](#)
  - Archwiliadau Diogelwch
  - Amllder yr archwiliadau
  - Hyblygrwydd/Goddefgarwch a ganiateir
  - Diffygion/Namau
  - Maint y diffygion
  - Natur yr ymateb
- 10 [Diffygion sy'n gysylltiedig â phartïon eraill](#)
- 11 [System Reoli a Chipio Data](#)

Atodiadau

- A [Meini Prawf Diffygion – Amseroedd Ymateb](#)
- B **Asesu Risg**
- C **Rhesymeg Gefnogol**
- D [Gohirio Archwiliad Diogelwch Priffyrdd](#)

Gweler ffeil Excel ar
wahân

Gweler ffeil PDF ar
wahân

1. Cyflwyniad

Deddfwriaeth

Mae gan Gyngor Sir Ceredigion, fel yr Awdurdod Priffyrdd, ddyletswydd statudol i gynnal ei briffyrdd fel yr amlinellir yn Neddf Priffyrdd 1980.

Yn benodol, mae Adran 41 yn gosod dyletswydd i gynnal a chadw priffyrdd gydag arian cyhoeddus. Nid oes unrhyw ddiffiniad yn y Ddeddf ynghylch lefel y gwaith cynnal a chadw sy'n ofynnol er bod codau cenedlaethol wedi'u llunio i gynnig rhywfaint o arweiniad. Mae'r ddogfen "*Seilwaith Priffyrdd wedi'i reoli'n dda: Cod Ymarfer*" / "*Well-Managed Highway Infrastructure: A Code of Practice*" (Hydref 2016) a luniwyd gan y Roads Liaison Group, yn gwneud argymhellion ynghylch arolygon ac archwiliadau o'r rhwydwaith priffyrdd mabwysiedig, ac eithrio pan fo cyfyngiadau neu alwadau lleol yn gofyn am atebion lleol.

Mae adran 58 o Ddeddf Priffyrdd 1980 yn darparu amddiffyniad arbennig i'r Awdurdod Priffyrdd Lleol:

"58 Amddiffyniad arbennig ar waith yn erbyn awdurdod priffyrdd am iawndal am beidio ag atgyweirio priffordd.

(1) Mewn achos yn erbyn awdurdod priffyrdd mewn perthynas â difrod sy'n deillio o'u methiant i gynnal priffordd sydd i'w chynnal a'i chadw gydag arian cyhoeddus, mae'n amddiffyniad (heb ymrwymiad i unrhyw amddiffyniad arall na chymhwyso'r gyfraith sy'n ymwneud ag esgeulustod cyfrannol) gallu profi bod yr awdurdod wedi cymryd y fath ofal ag yr oedd yn rhesymol ofynnol yn yr holl amgylchiadau i sicrhau nad oedd y rhan o'r briffordd y digwyddodd y weithred yn beryglus i draffig."

Bwriad y ddogfen hon

Mae'r Cod Ymarfer hwn a gymeradwywyd: Archwiliadau Diogelwch ar Ffyrdd Sirol a'r Ymateb yn egluro'r polisi a'r safon ar gyfer cynnal archwiliadau ar y rhwydwaith priffyrdd mabwysiedig. Fe'i cynlluniwyd i'w ddefnyddio gan staff sy'n cynnal archwiliadau priffyrdd ac mae'n rhan o'r Llawlyfr Cynnal a Chadw Priffyrdd cyffredinol (*Highway Maintenance Manual*). Nodir lefelau ymyrraeth ar gyfer y rhan fwyaf o amgylchiadau, ond bydd disgwyl i'r staff sy'n cynnal archwiliadau bob amser ddefnyddio eu crebwyll gan na ellir ymdrin â phob digwyddiad posibl. Prif nod y cod yw sicrhau bod manylion archwilio, diffygion ac atgyweiriadau a awgrymir yn cael eu hasesu'n gywir a'u cofnodi'n fanwl, ynghyd â manylion yr union atgyweiriadau a wnaed maes o law. Rhaid i bawb sy'n ymwneud â'r broses hon fod yn gyfarwydd â chynnwys y ddogfen hon er mwyn sicrhau dealltwriaeth gyson.

Mae Gwasanaethau Priffyrdd yr Awdurdod yn cynnal archwiliadau diogelwch ar y rhwydwaith cyhoeddus yng Ngheredigion. Pwrpas hyn yw sicrhau, cyn belled ag sy'n rhesymol bosibl, bod cerbyttyrdd, troedffyrdd ac asedau dynodedig eraill a gynhelir gydag arian cyhoeddus yn ddiogel i ddefnyddwyr.

Mae gweithredu trefn ffurfiol i archwilio a chynnal a chadw'r rhwydwaith ac asedau eraill, cyn belled ag sy'n rhesymol bosibl, yn rhoi amddiffyniad i'r Awdurdod o dan Adran 58 o Ddeddf Priffyrdd 1980 yn erbyn hawliadau a wneir am iawndal sy'n deillio o ddigwyddiadau ar briffordd gyhoeddus.

2. Statws y Cod

Mae'n arfer da mynd ati'n rheolaidd i fonitro ac adolygu effeithiolrwydd, perthnasedd a chydymffurfiaeth Cod Ymarfer yr Awdurdod. Mae'r diwygio hwn ar God 2010 wedi'i ysgogi a'i lywio gan gyhoeddiad y ddogfen ganllaw ym mis Hydref 2016 "*Seilwaith Priffyrdd wedi'i reoli'n dda: Cod Ymarfer*". Er nad oes unrhyw ofyniad i fabwysiadu'r canllaw hwn, pwrpas y cod yw annog arfer gorau wrth gynnal a chadw a rheoli priffyrdd.

Yng nghyhoeddiad 2016 y newid mwyaf sylweddol o'r cod blaenorol oedd argymhelliad bod awdurdodau'n mabwysiadu dull seiliedig ar risg, er na roddwyd unrhyw fanylion ar sut y dylid cyflawni hyn. Gweithiodd Cymdeithas Syrfewyr Sirol Cymru (CSSW) i ddatblygu ymateb sy'n gyson yn genedlaethol trwy ddylunio methodoleg a fyddai'n caniatáu i awdurdodau, o'i fabwysiadu, elwa o weithio i safon genedlaethol. Mae Gwasanaethau Priffyrdd Cyngor Sir Ceredigion wedi defnyddio'r fethodoleg hon wrth ddatblygu cod 2021 yr Awdurdod.

Bydd y ddogfen hon yn cadarnhau bod Cyngor Sir Ceredigion yn derbyn egwyddorion Cod 2016, sy'n caniatáu ar gyfer amrywiadau lleol. Nodir rhai egwyddorion yn ymwneud â hynny yn y ddogfen hon, gan ddelio'n benodol ag Archwiliadau Diogelwch Priffyrdd.

Er bod y llysoedd yn derbyn na all priffordd gyhoeddus fyth fod mewn cyflwr perffaith bob amser, eto mae'n rhaid i'r Awdurdod Priffyrdd ddangos ei fod yn cyflawni ei gyfrifoldebau mewn modd rhesymol. Mae system gymwys i gynnal archwiliadau yn rhan hanfodol o'r gofyniad hwnnw.

Adolygu

Mae'r ddogfen hon i'w hadolygu'n rheolaidd ar lefel weithredol yn unol ag ymrwymiad y Cyngor Sir i broses o welliant parhaus. Adolygir y ddogfen hon i gofnodi newidiadau i safonau gwasanaeth neu er mwyn gweithredu unrhyw safonau a pholisïau gwasanaeth sydd newydd eu diffinio gan gynnwys data ychwanegol ar lefelau traffig ar y rhwydwaith.

O bryd i'w gilydd dylid cynnal adolygiadau risg sy'n coladu data priodol, a dylid defnyddio'r adolygiadau hyn i fireinio trefniadau hierarchaeth, archwilio ac atgyweirio.

DRAFT

3. Amcanion

Mae “*Seilwaith Priffyrdd wedi'i reoli'n dda: Cod Ymarfer (Hydref 2016)*” yn nodi'r mathau o archwiliadau y dylid eu cynnal ar briffyrdd i fynd i'r afael â thri amcan allweddol strategaeth cynnal a chadw priffyrdd:

- 1) Diogelwch Rhwydwaith – sicrhau cydymffurfio â rhwymedigaethau statudol.
- 2) Defnyddioldeb Rhwydwaith – sicrhau ei fod ar gael, yn gadarn, yn ddibynadwy.
- 3) Cynaliadwyedd Rhwydwaith – gwneud y mwyaf o'i werth i'r gymuned.

Mae'r ddogfen hon, “*Cod Ymarfer: Archwiliadau Diogelwch ar Ffyrdd Sirol a'r Ymateb*”, yn ymdrin yn benodol ag Amcan 1, Diogelwch Rhwydwaith, ac yn diweddarar “*Cod Ymarfer ar gyfer Archwiliadau Diogelwch Priffyrdd ar Ffyrdd Sirol*” blaenorol o 2010.

Mae Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd Cyngor Sir Ceredigion yn rhoi'r fframwaith strategol y mae'r Cyngor wedi'i fabwysiadu ac yn cysylltu â nodau ac amcanion corfforaethol y Cyngor.

Y prif amcan corfforaethol o ran cynnal a chadw priffyrdd yw darparu ffyrdd gwell a rhai mwy diogel ar gyfer rhoi mynediad at wasanaethau, cyflogaeth a thwristiaeth.

Bydd Cyngor Sir Ceredigion, fel yr awdurdod lleol ar gyfer priffyrdd sydd i'w cynnal a'u cadw gydag arian cyhoeddus o fewn ei ffiniau, yn cymryd camau rhesymol i sicrhau bod y priffyrdd hyn yn ddiogel ac wrth gyflawni ei ddyletswyddau bydd yn sicrhau:

- a) Archwiliadau rheolaidd ar briffyrdd sydd i'w cynnal a'u cadw gydag arian cyhoeddus.

- b) Archwiliadau ad-hoc adweithiol ychwanegol mewn ymateb i geisiadau gwasanaeth neu ymholiadau a dderbyniwyd am gyflwr priffordd a gynhelir.
- c) Archwiliadau yn unol â'r cod ymarfer hwn.

Bwriad archwiliadau diogelwch yw cofnodi 'diffygion' neu 'namau' ar y briffordd er mwyn i system gynnal a chadw fedru cadw'r briffordd mewn cyflwr diogel i ddefnyddwyr. Cyflawnir hyn trwy gynnal archwiliadau rheolaidd, nodi unrhyw ddiffygion sy'n bresennol a phennu sgôr blaenoriaeth iddynt gael eu hatgyweirio neu eu datrys yn unol â'r canllawiau yn y Cod hwn.

Dylid rhoi pob elfen o'r system archwilio ac asesu ar waith yn systematig ac yn gyson. Mae hyn yn arbennig o bwysig yn achos diogelwch rhwydwaith, lle gallai gwybodaeth fod yn hanfodol mewn perthynas ag achos cyfreithiol.

4. Hyfforddiant a Datblygu

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwymo i ddatblygu a hyfforddi staff yn barhaus.

Mae'n bwysig bod pawb sy'n ymwneud â'r broses cynnal a chadw priffyrdd yn deall maint a natur rhwymedigaethau cyfreithiol Cyngor Sir Ceredigion, fel yr Awdurdod Priffyrdd Lleol, i gynnal a chadw priffyrdd, a sut mae'r rhain yn gysylltiedig â'u cyfrifoldebau penodol hwy, gan gynnwys y gwahaniaeth pwysig rhwng dyletswyddau a phwerau.

Mae'n ymhlyg ac yn ddealedig felly y bydd y rhai sy'n ymwneud â'r broses wedi cael hyfforddiant i'w galluogi i ddangos y lefel cymhwysedd angenrheidiol ar gyfer pob rhan o strategaeth cynnal a chadw'r awdurdod.

Rhaid i'r awdurdod ddarparu'r hyfforddiant angenrheidiol yn fewnol a thrwy gyrrff allanol i sicrhau rhoi cefnogaeth i gynnal y gallu a'r cymhwysedd hwn. Ar adeg eu penodi, rhaid i holl Arolygwyr Priffyrdd Ceredigion wneud rhaglen hyfforddi a chyflwyno/cynefino mewnol. Dilynir hyn gan hyfforddiant allanol ffurfiol a chymhwyster proffesiynol. Rhoddir hyfforddiant pellach fel y bo'n briodol i sicrhau datblygiad proffesiynol parhaus.

Mae holl Arolygwyr Priffyrdd Ceredigion wedi'u hyfforddi i City and Guilds 6033 - unedau 301 a 311. Darperir hyfforddiant ychwanegol i sicrhau cydymffurfio â'r cod newydd, gan gynnwys unrhyw Achrediad neu Gynllun Cymhwysedd i Arolygwyr Priffyrdd yn rhanbarthol neu'n genedlaethol.

UNED 301: IECHYD A DIOGELWCH

- Bwriad hwn yw darparu hyfforddiant iechyd a diogelwch sylfaenol priodol i arolygwyr priffyrdd, er mwyn iddynt ddeall sut i gynnal asesiad risg sylfaenol a'u cynorthwyo i weithio'n ddiogel ar y briffordd.

UNED 311: CWRS TECHNEGOL ARCHWILIO PRIFFYRDD

- Mae hwn ar gyfer y rheiny sy'n cynnal archwiliad priffyrdd yn ystod blwyddyn gyntaf eu penodiad yn ogystal â bod yn ddiweddariad defnyddiol i archwilwyr priffyrdd mwy profiadol. Mae'r cwrs yn rhoi gwybodaeth sylfaenol dda am bob maes cynnal a chadw ac archwilio priffyrdd y gallent ymwneud â hwy.

DRAFT

5. Rheoli Risg

Mae “*Seilwaith Priffyrdd wedi'i reoli'n dda: Cod Ymarfer (Hydref 2016)*” yn argymhell bod awdurdodau yn rheoli priffyrdd drwy ddefnyddio dull sy'n seiliedig ar risg. Wrth wneud hynny rhaid i awdurdodau gydnabod y ffaith bod risg yn amrywio ledled asedau a rhwng grwpiau asedau. Mae rheolwyr bob amser wedi ystyried risg wrth wneud penderfyniadau ynghylch archwiliadau, blaenoriaethau atgyweirio a rhaglennu gwaith. Mae'r cod newydd yn creu angen i ffurfioli gwneud penderfyniadau o'r fath a sicrhau bod pob penderfyniad, cyn belled ag y bo modd, yn seiliedig ar ffeithiau a bod y rhesymeg dros y penderfyniadau hyn wedi'u cofnodi.

DRAFT

6. Diogelwch y Rhwydwaith – Archwiliadau Diogelwch

Mae archwiliadau diogelwch yn nodi'r holl ddiffygion a welwyd sy'n debygol o greu perygl neu anghyfleustra difrifol i ddefnyddwyr y rhwydwaith neu'r gymuned ehangach. Dylai diffygion o'r fath gynnwys y rhai sydd angen sylw brys yn ogystal â'r rhai lle mae'r lleoliad a'r maint yn golygu y byddai cyfnodau ymateb hirach yn briodol.

Fel rheol, cynhelir archwiliadau diogelwch mewn cerbydau sy'n symud yn araf ac sy'n teithio ar gyflymder uchaf o 20mya. Rhaid cynnal archwiliadau diogelwch cerdded pan fo hynny'n briodol. Drwy asesu risg y lleoliad y pennir dull archwilio pob lleoliad, naill ai wrth gerdded neu mewn cerbyd sy'n symud yn araf.

Cynhelir yr archwiliadau diogelwch priffyrdd fel rheol gan arolygwyr sy'n gyrru ar eu pennau eu hunain. Ymhlith yr eithriadau mae lleoliadau trefol a mannau y nodwyd gan asesiadau risg i fod angen eu harchwilio ar droed. Adolygir y dull archwilio i adlewyrchu canllawiau arferion gwaith cenedlaethol a chyngor/canllawiau iechyd a diogelwch.

Efallai y bydd angen archwiliadau ychwanegol mewn ymateb i bryder defnyddiwr neu'r gymuned, o ganlyniad i ddigwyddiad neu dywydd eithafol, neu yn sgil gwybodaeth fonitro. Nodir y rhain trwy'r broses rheoli risg.

Dyma'r paramedrau y dylid cadw atynt:

- Amllder yr archwiliadau
- Eitemau i'w harchwilio
- Maint y diffygion
- Natur yr ymateb

7. Archwiliadau Ad-hoc (Ceisiadau am Wasanaeth)

Mae archwiliadau ad-hoc i'w cynnal i nodi unrhyw waith cynnal a chadw gofynnol yn dilyn ceisiadau am wasanaeth gan y cyhoedd neu drydydd parti. Trosglwyddir y rhain i'r arolygwyr trwy System Rheoli Asedau Seilwaith y gwasanaeth, sef *Insight* Symology. Bydd y ganolfan alwadau gorfforaethol yn rhoi sgôr blaenoriaeth i'r cais ar gyfer ymateb/archwilio/ymchwiliad. Dylid mynd ati i archwilio'r holl ddiffygion yr adroddir amdanynt o fewn y cyfnod amser a neilltuwyd ar ôl eu derbyn, oni bai eu bod eisoes yn hysbys i'r arolygydd a'u bod wedi'u nodi o'r blaen ar system *Insight* yr Awdurdod i'w cywiro ar sail blaenoriaeth.

Caiff pob archwiliad ad-hoc eu cofnodi ar ddyfais symudol. Mae unrhyw ddiffygion a nodwyd sy'n dod o fewn meini prawf ymyrraeth restredig yn cael eu cofnodi yng nghronfa ddata diffygion *Insight* gyda chyfarwyddiadau i'w gwneud yn ddiogel ac/neu eu hatgyweirio o fewn y cyfnod ymateb a bennwyd.

Anfonir diffygion categori 1 yn awtomatig at y tîm gwaith perthnasol.

Sylwer

Gall Cwmni Cyfleustodau fod yn gyfrifol am waith haearn sydd ar goll neu wedi'i ddifrodi. Yn yr amgylchiadau hyn bydd yr Arolygydd Diogelwch Priffyrdd yn nodi manylion y nam/diffyg yn system rheoli asedau'r Awdurdod er mwyn i adran Gwaith Stryd yr Awdurdod weithredu a chadw golwg ar waith y Cwmni Cyfleustodau.

Os bydd aelod o'r cyhoedd yn rhoi gwybod am ddiffygion i'r ganolfan alwadau gorfforaethol, cânt eu cofnodi a'u hanfon ymlaen at yr Arolygydd Gwaith Stryd perthnasol, a byddant hwythau yn cysylltu â'r ymgymwrwr cyfleustodau statudol perthnasol neu gontractwr arall a gyflogir ar y briffordd. Os yw'n berthnasol, byddant yn cofnodi'r diffyg ac yn cyfarwyddo'r cyfleustodau i'w wneud yn ddiogel. Os na all yr ymgymwrwr cyfleustodau statudol neu gontractwr arall ei wneud yn ddiogel o fewn y cyfnod 2 awr penodedig a osodir yna bydd y gwaith yn cael ei wneud gan gontractwr yr awdurdod ac ailgodi tâl arnynt.

8. Hierarchaeth Rhwydwaith

Sylfaen strategaeth cynnal a chadw yn gydlynol, yn gyson ac yn archwiliadwy yw hierarchaeth rhwydwaith hyfyw.

Mae'r gofyniad i rannu'r ased yn hierarchaethau yn bodoli yn y cod presennol. Fe'i cadwyd yn y cod newydd ond gyda'r cyfrifoldeb ar awdurdodau i benderfynu ar y ffordd orau i gymhwyso'r egwyddor risg wrth bennu hierarchaethau priodol. Mae'r cod newydd yn datgan *“Ni fydd hierarchaeth y cerbyttyrdd o reidrwydd yn cael ei phennu gan ddsbarthiad y ffordd, ond yn hytrach yn ôl ymarferoldeb a graddfa'r defnydd arni.”* Er enghraifft, mae gan ffyrdd sy'n cludo 10,000 o gerbydau'r dydd fwy o botensial i ddigwyddiad niweidiol na rhai sy'n cludo 500 o gerbydau'r dydd.

Mae'n bosibl amcangyfrif y defnydd ar bob ffordd yn seiliedig ar y data cyfrif traffig sydd ar gael. Mae Cymdeithas Syrfewyr Sirol Cymru (CSSW) wedi dewis argymell y dylid gosod hierarchaeth ar sail risg yn bennaf yn seiliedig ar y defnydd ar y ffyrdd. Nid yw hyn yn atal awdurdodau rhag gwneud yr addasiad angenrheidiol mewn ymateb i faterion a phatrymau defnydd lleol penodol. Mae Ceredigion wedi cynnal adolygiad ar y risg i'w asedau priffyrdd sydd, yn ogystal â data cyfrif traffig, yn ystyried ffactorau ychwanegol megis a yw'r ffordd yn cael ei hystyried yn un strategol, a yw'n rhan o lwybr dargyfeirio neu a oes nifer fawr o gerbydau nwyddau trwm yn teithio arni ai peidio.

Mae'n bwysig bod yr hierarchaeth yn adlewyrchu anghenion, blaenoriaethau a'r defnydd gwirioneddol ar bob ffordd yn y rhwydwaith. Gellir categorio ffyrdd fel: ffyrdd wedi'u dosbarthu â rhif (ffyrdd 'A' a 'B'), ffyrdd heb rif (ffyrdd 'C') neu ffyrdd diddosbarth ('U'). Fodd bynnag, nid yw'r system ddsbarthu hon o reidrwydd yn adlewyrchu blaenoriaeth a'r gwir ddefnydd ar bob ffordd yn y rhwydwaith.

Ar adegau bydd blaenoriaethau troedffyrdd yn gwrthdaro â blaenoriaethau cerbyttyrdd, ac felly mae'n angenrheidiol diffinio hierarchaethau troedffyrdd a llwybrau beiciau hefyd.

Am resymau effeithlonrwydd gweithredol, pan fo unrhyw elfen o briffordd (boed yn droedffordd, llwybr beiciau neu gerbyttffordd) yn rhedeg wrth ymyl elfen arall, yr elfen unigol sydd â'r hierarchaeth uchaf fydd yn pennu amlder yr archwiliadau ar yr elfennau eraill hyn.

Gwneir archwiliadau diogelwch ar droed lle bo modd.

Mae'r prosesau gweithredol a ddiffinnir yn ceisio ystyried diogelwch holl ddefnyddwyr priffyrdd ac ar yr un pryd yn cadw mewn cof y cyfyngiadau ar yr Awdurdod yn sgil cyllidebau ac adnoddau dynol penodol a chyfyngedig.

Mae'r hierarchaethau hyn yn ddeinamig ac i'w hadolygu i adlewyrchu unrhyw newidiadau yn nodweddion y rhwydwaith a allai ddeillio o ddefnydd gwirioneddol ar y rhwydwaith yn hytrach na'r defnydd a ddisgwylir pan ddiffiniwyd yr hierarchaeth yn wreiddiol.

Mae "Seilwaith Priffyrdd wedi'i reoli'n dda: Cod Ymarfer (2016)" yn cynnig pwynt cyfeirio y gall Awdurdodau Priffyrdd ddatblygu hierarchaethau lleol. At y diben hwn bydd Ceredigion yn defnyddio'r canlynol i fod y prif feini prawf gan addasu ar gyfer defnydd:

Enwau Lefel Hierarchaeth y Cod Ymarfer	Lefel Hierarchaeth CSSW	Band Lefel y Traffig (tua)
Llwybr strategol	CHSR	Yn seiliedig ar bwysigrwydd lleol yn hytrach na llif traffig ond yn aml yn yr ystod >20,000 [30,000 ar gyfer cyfrifiadau]
Prif ffordd ddosbarthu	CH1	10,000 i 20,000
Ffordd ddosbarthu eilaidd	CH2	5,000 - 10,000
Ffordd Gyswilt	CH3	1,000 - 5,000

Ffordd Mynediad Lleol	CH4	200 – 1000
Is-ffordd	CH5	<200

Tabl 8.1 – Hierarchaeth Priffyrdd (Cerbyttfordd)

DRAFT

Hierarchaeth Priffyrdd (Troedffordd)

Mabwysiadwyd yr un egwyddor ar gyfer sefydlu hierarchaeth troedffyrdd. Mae cryn dipyn yn llai o ddata ar gael ar nifer y cerddwyr a bydd angen casglu hyn dros amser.

Mae hierarchaeth troedffyrdd yn seiliedig yn bennaf ar lefelau'r defnydd, a

- gellir ei addasu i adlewyrchu amodau lleol;
- bwriedir iddo greu cysondeb cenedlaethol;
- dylid dogfennu rhesymau dros unrhyw amrywiannau i'r dull.

Disgwylir y bydd swyddogion yn defnyddio'u crebwyll i amcangyfrif nifer y cerddwyr ar wahanol droedffyrdd er mwyn defnyddio'r dull yn absenoldeb data.

Yn ogystal, ac am resymau effeithlonrwydd gweithredol, pan fydd elfen briffordd yn rhedeg wrth ymyl elfen arall, boed hwnnw'n llwybr beiciau, troedffordd neu gerbyttffordd, yr elfen sydd â'r amllder archwilio uchaf fydd yn pennu amllder yr holl elfennau.

Bydd Ceredigion yn mabwysiadu'r hierarchaeth a fanylir yn Nhabl 8.2:

Categori Hierarchaeth Rhwydwaith Troedffordd y Cod Ymarfer	Hierarchaeth Troedffyrdd CSSW	Nifer y cerddwyr (dangosol)
Man Cerdded Ganol Dinas	FHVHU	> 10,000 (15,000 i'w ddefnyddio ar gyfer cyfrifiadau)
Man Cerdded Ganol Tref	FH1	5,000 - 10,000
Troedffordd y tu allan i Gyfleusterau Cyhoeddus	FH2	1,000 - 5,000
Troedffordd cysylltu (rhng ystadau / ardaloedd)	FH3	500 - 1,000
Troedffordd Stad o Dai	FH4	< 500
Troedffordd Gefn Gwlad na ddefnyddir lawer arni	FH5	< 100

Tabl 8.2 – Hierarchaeth Priffyrdd (Troedffordd)

Hierarchaeth Priffyrdd (Llwybr Beiciau)

Mae mwyfwy o ddatblygu ar lwybrau a hyrwyddir ar gyfer beicwyr, ac felly, yn amodol ar adolygiad, bydd Ceredigion yn mabwysiadu'r canllawiau yn y Cod Ymarfer ac yn parhau i ddefnyddio'r tabl canlynol i ddynodi'r hierarchaeth gymharol.

Yn ogystal, am resymau effeithlonrwydd gweithredol, o ran elfen briffordd llwybr beiciau, wrth redeg yn gyfagos i elfen arall (troedffordd neu gerbyttfordd), neu wrth ffurfio lôn ar y gerbyttfordd, bydd yr elfen sydd â'r hierarchaeth uchaf yn pennu pa mor aml yr archwilir y llwybr beiciau hwn.

Categori	Enw'r Categori	Disgrifiad
A	Lôn Feicio (<i>lane</i>)	Lôn sy'n ffurfio rhan o'r gerbyttfordd, yn aml llain wrth ymyl palmant/cwrw gerllaw.
B	Llwybr Beicio (<i>track</i>)	Llwybr priffordd i feicwyr nad yw'n gyffiniol â throedffordd neu gerbyttfordd gyhoeddus. Llwybrau beicio/cerdded yn cael eu rhannu, wedi'u gwahanu gan linell wen neu ryw arwahanu corfforol arall, neu heb eu gwahanu.
C	Llwybr Beicio Gwlad (<i>trail</i>)	Llwybrau hamdden drwy fannau agored.

Tabl 8.3 – Hierarchaeth Priffyrdd (Llwybr Beiciau)

9. Y System Archwilio

Archwiliadau Diogelwch

Mae sefydlu hierarchaethau ar sail risg yn cael ei wneud yn bennaf ar sail y defnydd ar y ffordd/llwybr. Mae Tabl 9.1 yn manylu ynghylch amlder yr archwilio a argymhellir. Gweler Atodiad B.

Amllder yr archwiliadau

Mae amlder yr archwiliadau unwaith eto wedi'i osod i gryn raddau yn unol â "*Seilwaith Priffyrdd wedi'i reoli'n dda: Cod Ymarfer (Hydref 2016)*" gyda mân addasiadau i osgoi gwrthdaro rhwng hierarchaeth cerbytyffyrdd a throedffyrdd. Pan fydd gwrthdaro, er enghraifft wrth groesfan pelican, bydd hierarchaeth y droedffordd bob amser yn cael blaenoriaeth wrth bennu amlder archwilio.

Rhaid i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Priffyrdd a'r Gwasanaethau Amgylcheddol gymeradwyo unrhyw newidiadau yn yr amlder cyn iddynt gael eu gweithredu.

Yn ogystal, mae'r cyngor wedi awdurdodi gohirio'r System Archwilio yn ei chyfanrwydd yn ystod cyfnodau pan nad yw'n bosibl archwilio. Mae'r ffurflen awdurdodi ar gyfer gohirio archwiliadau priffyrdd i'w chael yn Atodiad D.

Caiff archwiliadau diogelwch eu cynnal fel rheol ar gyfnodau penodol fel y nodir yn nhabl 9.1. Fodd bynnag, gellir gohirio'r rhaglen archwiliadau am resymau eithriadol. Mae'r rhain yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i wyliau statudol neu benodedig, cyfnodau o dywydd eithriadol lle mae llifogydd neu eira yn atal archwiliad cywir o'r rhwydwaith ffyrdd, a digwyddiadau brys neu eithafol eraill. Pan fydd archwiliadau'n cael eu gohirio am gyfnod o 2 ddiwrnod neu lai, bydd y ffyrdd a'r troedffyrdd a oedd i fod i gael eu harchwilio ar y dyddiau hyn yn cael eu harchwilio o fewn pythefnos i'r dyddiad y bydd yr archwiliadau'n aildechrau. Pan fo'r cyfnod gohirio dros dro yn hirach na 2 ddiwrnod yna, gyda chymeradwyaeth y Swyddog Corfforaethol Arweiniol

ar gyfer Priffyrdd a'r Gwasanaethau Amgylcheddol, ac aelod y cabinet, dylai'r rhaglen archwilio gyfan gael ei gwthio ymlaen/ailosod ac yna ei hailddechrau fel pe na bai'r cyfnod gohirio wedi digwydd. Pan roddir cymeradwyaeth i wthio rhaglen archwilio ymlaen, rhaid cofnodi'r rhesymau dros y gohirio a pha mor hir y mae'n para yn y System Rheoli Asedau.

Nodwedd	Categori	Amllder Archwilio
Ffyrdd	CHSR	Pob mis
	CH1	Pob mis
	CH2	Pob 3 mis
	CH3	Pob 6 mis
	CH4	Bob blwyddyn
	CH5	Archwiliadau Ymatebol
Troedffyrdd	FHVHU	Pob mis
	FH1	Pob mis
	FH2	Pob 3 mis
	FH3	Pob 6 mis
	FH4	Bob blwyddyn
	FH5	Archwiliadau Ymatebol
Llwybrau Beicio	A	Fel gyda'r ffyrdd
	B	Pob 6 mis
	C	Pob 6 mis
Meysydd Parcio		Pob mis

Tabl 9.1 – Amllder Archwilio

Yr Eifen Weithredol

Rhaid cynnal archwiliadau ar sail optimeiddio llwybr er mwyn sicrhau'r effeithlonrwydd gweithredol mwyaf posibl gyda'r adnoddau sydd ar gael. Yn sgil hyn bydd rhai rhannau o'r rhwydwaith sydd wedi'u dosbarthu i fod ag amllder archwiliadau is yn cael eu harchwilio'n amlach na'r hyn a nodwyd; er enghraifft, er y

nodwyd y dylid archwilio rhan o'r rhwydwaith bob 3 mis gellid dychwelyd ati bob mis os yw'n fwy effeithlon yn weithredol.

Hyblygrwydd Archwiliadau

Dylid cynnwys hyblygrwydd/goddefgarwch i ganiatáu ar gyfer digwyddiadau na ellir eu hosgoi megis tywydd gwael, hyfforddiant, salwch arolygydd ac ati. Pan fydd angen y rhain, argymhellir mai'r goddefgarwch a roddir i amllder pob archwiliad yw 50% o'r egwyl archwilio benodedig neu 3 mis (p'un bynnag sydd y lleiaf).

Rhaid i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Priffyrdd a'r Gwasanaethau Amgylcheddol ac aelod y cabinet gymeradwyo unrhyw newidiadau i'r amllder uchod cyn iddynt gael eu gweithredu. Gweler Atodiad D.

Namau a diffygion

- **Diffyg/Nam Difrifol** yw un lle mae'r arolygydd yn ystyried y risg i ddiogelwch yn ddigon uchel i ofyn am weithredu ar unwaith. Gall diffygion sy'n peri risg o anaf yn syth neu yn y dyfodol agos i ddefnyddwyr ffordd gynnwys eitemau megis seler wedi cwmpo, gorchudd cyfleustodau ar goll, coeden wedi cwmpo, agoriad heb gaead/yn agored. Dylid gwneud diffygion difrifol yn ddiogel ar adeg yr archwiliad os yw'n ymarferol bosibl neu dylai'r arolygydd aros yno hyd nes y gellir gwneud y diffyg/nam yn ddiogel. Gall ei wneud yn ddiogel fod yn gyfystyr ag arddangos rhybuddion, gosod conau neu ffens i amddiffyn y cyhoedd rhag y diffyg/nam. Y safon ofynnol ar gyfer nam difrifol yw amser ymateb o 2 awr (i fynychu a'i wneud yn ddiogel cyn gynted â phosibl wedi hynny).
- **Diffyg/Nam Diogelwch** yw un sydd angen sylw cyflym oherwydd ei fod yn berygl a all ddigwydd yn fuan. Bydd namau diogelwch yn gofyn am ymateb cyn gynted â phosibl i gael gwared ar risg bosibl o anaf i ddefnyddwyr, ac fel arfer byddant yn cynnwys eitemau fel tyllau yn y ffordd o faint penodol,

peryglon baglu, cyrbau wedi dod yn rhydd ac ati. Os yw'n ymarferol bosibl dylid gwneud namau diogelwch yn ddiogel ar adeg yr archwiliad. Gall hyn olygu arddangos rhybuddion, gosod conau neu godi ffens i amddiffyn y cyhoedd rhag y diffyg/nam. Os nad yw'n bosibl cywiro neu ddiogelu'r nam ar adeg yr archwiliad, dylid gwneud atgyweiriadau o natur barhaol neu dros dro o fewn yr amser ymateb a nodwyd. Mae safon ofynnol CSSW yn rhoi data dimensiwn y gellir ei ddefnyddio fel canllaw i nodi diffygion/namau diogelwch ar gyfer gwahanol hierarchaethau rhwydwaith.

- **Diffyg/nam cynnal a chadw** – nid yw'r rhain yn namau diogelwch ond y mae angen eu hatgyweirio ar adeg briodol i'w diogelu rhag dirywiad pellach. Nid ydynt yn peri perygl uniongyrchol i ddefnyddwyr. Dylid categorio namau a diffygion cynnal a chadw fel blaenoriaeth uwch: diffygion sy'n haeddu cael eu trin er mwyn eu hatal rhag dirywio i fod yn ddiffyg/nam diogelwch cyn yr archwiliad nesaf a drefnwyd, a rhoi blaenoriaeth is i ddiffygion eraill sydd angen eu trin er mwyn eu hatal rhag dirywio i'r fath raddau nes arwain at waith neu gostau ychwanegol.

Graddau'r diffygion

Bydd graddau'r diffygion/namau mewn elfennau priffyrdd yn hanfodol wrth bennu natur a chyflymder yr ymateb. Mae'r tabl isod yn darparu llinell sylfaen. Bydd Arolygwyr Priffyrdd yn cadw'r hawl i ymchwilio ac o bosibl i ymyrryd ar sail risg ar unrhyw adeg. Bydd asesiadau ar sail risg yn cael eu llywio gan Lawlyfr Cofnodi Diffygion Archwilio Ceredigion, hyfforddiant, briffio a mecanweithiau rheoli ansawdd.

Trefn Atgyweirio Cerbyttfordd: Amseroedd Ymateb				
Hierarchaeth cerbyttfordd	Nam neu ddifrod diogelwch		Nam cynnal a chadw	
CHSR	>50mm	Erbyn diwedd y diwrnod gwaith canlynol	>40mm	1 mis
CH1	>50mm		>40mm	
CH2	>50mm		>40mm	

CH3	>75mm	5 diwrnod	>50mm	3 mis
CH4	>75mm		>50mm	
CH5**	>75mm		>50mm	

Tabl 9.2 –Trefn Atgyweirio Cerbyttffordd: Amseroedd Ymateb

** Ystyrir bod trothwy diffygion/namau ar ffyrdd CH5 i fod ar lefel ymchwilio.

Maint y diffyg/nam

Mae maint y diffyg/nam a bennir ar gyfer pob math o ddiffyg/nam a'r hierarchaeth yn adlewyrchu'r ffaith bod diffygion cerbyttffyrdd yn dirywio'n gyflymach ar ffyrdd sydd â thraffig trymach o ganlyniad i nifer y cerbydau sy'n rhedeg drostynt. Bydd nam o ddyfnder 50mm ar CH2 ac uwch yn destun traffig cyson. Mae'r holl ffyrdd hyn yn cludo >5,000 o gerbydau'r dydd ac o'r herwydd gallai twll yn y ffordd ddirywio'n gyflym i fod yn fwy peryglus os na chaiff ei atgyweirio'n brydlon. Am y rheswm hwn, mae safon wahaniaethol o ran maint nam diogelwch wedi'i fabwysiadu ar gyfer y safon ofynnol a ddangosir yn Nhabl 9.2.

Amseroedd Ymateb

Mae'r amseroedd ymateb a gynigir hefyd yn seiliedig ar ystyried lefelau defnydd gwahanol. Mae Atodiad A yn dangos sut y cyfrifwyd y risg a'i ddefnyddio i ddangos pa amseroedd ymateb sy'n ofynnol i sicrhau lefel risg gyson ar draws pob lefel o'r hierarchaeth.

Gweler Atodiad A.

10. Diffygion sy'n gysylltiedig â phartion eraill

Mae rhai diffygion sy'n digwydd ar y briffordd yn gysylltiedig â chyfleustodau diffygiol neu gyfarpar preifat sy'n cynnwys gorchuddion i siambrau archwilio, blychau neu fesuryddion. Gan weithredu fel awdurdod priffyrdd ac yn dilyn asesiad risg ar y safle, bydd y Cyngor, er mwyn amddiffyn y cyhoedd rhag nam mor beryglus, yn gosod arwyddion a'r amddiffynfeydd angenrheidiol dros dro i wneud yr ardal yn ddiogel.

Ar ôl diffinio'r nam/diffyg, bydd y Cyngor yn derbyn y cyfrifoldeb neu'n trosglwyddo'r cyfrifoldeb i'r cwmni cyfleustodau neu drydydd parti.

Rhaid cofnodi diffygion eraill sy'n gysylltiedig â phartion eraill, megis llystyfiant sy'n gordyfu a ffensys yn amharu, neu rwystrau anghyfreithlon ar y briffordd sy'n achosi ymyrraeth â llif rhydd a diogel defnyddwyr y ffordd. Gellir delio â'r diffygion hyn trwy wneud y gwaith adfer ac ailgodi tâl neu drwy lythyr gorfodi, a'i gyflwyno i'w ymchwilio ymhellach. Gall y camau hyn gynnwys achos cyfreithiol.

11. System Reoli a Chipio Data

Mae Gwasanaethau Priffyrdd yn defnyddio System Rheoli Asedau Seilwaith integredig (IAMS) ar draws nifer o feysydd busnes. Defnyddir y system hon i gasglu, diweddarau a rheoli data allweddol sy'n gysylltiedig â rhannau ffyrdd, a'r rhannau hynny yn cael eu hadnabod drwy ddefnyddio Rhif Cyfeirnod Stryd Unigryw y National Street Gazetteer (USRN). Gellir cysylltu data â GIS ac mae'r system yn rhoi modd storio ffotograffau a dogfennau cysylltiedig.

Mae'r prif IAMS ar y we ac mae modd cael mynediad iddo trwy gyfrifiaduron personol a gliniaduron. Gellir cyrchu unedau gwaith ac archwiliadau trwy ddyfeisiau symudol yn y llaw. Mae gweithio symudol gan Arolygwyr Priffyrdd yn cynorthwyo â derbyn a chyfleu gwybodaeth mewn amser real.

Defnyddir yr IAMS (er nad yn gyfan gwbl) i drefnu archwiliadau, cofnodi diffygion, dosbarthu tocynnau gwaith a derbyn/ymateb i ymholiadau cwsmeriaid. Mae nodweddion y prosesau hyn yn cynnwys:

- Dyddiadau archwilio ar gyfer yr holl ffyrdd sydd i'w harchwilio wedi'u hamserlennu ymlaen llaw a'u lawrlwytho bob wythnos i ddyfeisiau symudol.
- Caiff diffygion eu cofnodi a'u blaenoriaethu gan Arolygwyr Priffyrdd ar ddyfeisiau symudol trwy ddewislenni safonol a'u hanfon yn ôl i'r brif system mewn amser real, neu eu storio os nad oes signal a'u trosglwyddo'n ddiweddarach.
- Er mwyn hwyluso ymateb cyflym, anfonir diffygion Categori 1 dethol yn uniongyrchol at gangiau gwaith trwy ddyfeisiau symudol pan gofnodir hwy.
- Pan fo hynny'n briodol, bydd Arolygwyr yn plotio diffygion ar fap, ac yn tynnu ffotograffau o'r diffygion ac yn eu hatodi i'r cofnod.

- Anfonir ceisiadau cwsmeriaid am wasanaeth yn syth i ddyfeisiau symudol i ysgogi archwiliadau ad-hoc ymatebol.
- Pan nad yw archwiliadau ymatebol yn esgor ar ddiffygion, cofnodir yr ymateb i gais y cwsmer ac anfonir hysbysiad i wasanaethau cwsmeriaid.
- Mae unrhyw ohirio neu atal archwiliadau y cytunwyd arno yn cael ei roi trwy'r system a'i gofnodi.

Defnyddir adroddiadau o system IAMS at ddibenion cynllunio strategol yn ogystal â dibenion gweithredol, rheoli perfformiad ac amddiffyn yn erbyn hawliadau.

DRAFT

Atodiad A

Meini Prawf Diffygion – Amseroedd ymateb

Categoriâu Diffygion	Disgrifiad	Amser Ymateb
Diffyg/Nam Difrifol Cat 1	<p>Sefyllfa lle mae'r swyddog archwilio yn ystyried y risg i ddiogelwch yn ddigon uchel i ofyn am weithredu ar unwaith, e.e. seler wedi cwmpo, gorchudd cyfleustodau ar goll, coeden wedi cwmpo, agoriad heb gaead/yn agored,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Angen ymateb ar unwaith i wneud y safle'n ddiogel 	2 awr
Diffyg/nam diogelwch Cat 1.1 Cat 1.5	<p>Diffygion/namau sy'n peri risg anaf yn y dyfodol agor i ddefnyddwyr y ffordd,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Angen ymateb cyn gynted â phosibl i gael gwared ar risg bosibl o anaf i ddefnyddwyr 	<p>Erbyn diwedd y diwrnod calendr canlynol (CHSR, CH1, CH2)</p> <p>O fewn 5 diwrnod calendr (CH3, CH4)</p>
Diffyg/nam cynnal a chadw Cat 2.1 Cat 2.3	<p>Diffygion sydd angen eu trin i'w hatal rhag dirywio i fod yn nam diogelwch cyn yr archwiliad nesaf a drefnwyd,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Angen ymateb i'w hatal rhag dod yn ddiffyg/nam diogelwch 	<p>1 mis (CHSR, CH1, CH2)</p> <p>3 mis (CH3, CH4)</p>
Atgyweirio wedi'u rhaglennu Cat 3	<p>Diffygion sydd angen eu trin er mwyn eu hatal rhag dirywio i'r fath raddau y byddai'n arwain at waith neu gostau ychwanegol.</p>	Yn unol â'r rhaglen waith leol

Atodiad B

Asesu Risg – *Gweler ffeil Excel ar wahân.*

DRAFT

Atodiad C

Rhesymeg Gefnogol – Gweler ffeil PDF ar wahân.

DRAFT

Atodiad D

<p>CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL</p> <p>Gwasanaeth Priffyrdd ac Amgylcheddol Highways and Environmental Services</p> <p>GOHIRO ARCHWILIADAU DIOGELWCH Y FFYRDD SIROL GOHIRO ARCHWILIAD DIOGELWCH PRIFFYRDD</p>	
<p>Cyfnod y gohiriad: <i>Period of suspension:</i></p>	<p>O <i>From</i></p> <p style="text-align: right;">Hyd <i>To</i></p>
<p>Rheswm am y gohiriad: <i>Reason for suspension:</i></p>	
<p>Rhoddir awdurdod i ohirio'r archwiliadau diogelwch ffyrdd sirol dros y cyfnod a nodir am y rhesymau a roddir uchod. <i>The suspension of highway Archwiliadau Diogelwch is duly authorised for the period noted due to the reasons given above.</i></p>	
<p>Corfforaethol – Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol <i>Corporate Lead Officer - Highways and Environmental Services</i></p>	<p>Dyddiad <i>Date</i></p>
<p>Aelod Cabinet <i>Cabinet Member</i></p>	<p>Dyddiad <i>Date</i></p>

Diwedd y ddogfen